

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะระบบบริการสุขภาพ (ทัศนาศาสตร์ บัญญัติ, 2543) ซึ่งโรงพยาบาลเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนคือ ประชาชนจะเป็นผู้มาซื้อบริการจากโรงพยาบาลไม่เช่นที่พึ่งพาโรงพยาบาลเหมือนในอดีต (ศิริพร ดันติพลวินัย, 2539) การพัฒนาคุณภาพบริการเพื่อให้บริการสุขภาพที่ประชาชนพึงพอใจ มั่นใจในคุณภาพที่ได้รับจึงเป็นสิ่งจำเป็น องค์กรพยาบาลเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญในโรงพยาบาล มีจำนวนบุคลากรพยาบาลซึ่งเป็นสมาชิกองค์กรมากที่สุด และทำงานใกล้ชิดกับผู้รับบริการมากกว่าวิชาชีพอื่น ดังนั้นประชาชนที่มารับบริการต่างก็มีความคาดหวังว่า บริการที่ได้รับจะต้องมีคุณภาพ จากสิ่งนี้ทำให้องค์กรพยาบาลต้องมีการปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานอยู่เสมอ พยาบาลจึงเป็นวิชาชีพที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง เป็นการปฏิบัติที่เน้นคุณภาพ (รัตนา ทองสวัสดิ์, 2541) ซึ่งการที่พยาบาลจะสามารถรับผิดชอบต่อปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของระบบบริการสุขภาพและสังคมได้นั้น ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันมิให้มีข้อผิดพลาดใด ๆ เกิดขึ้น นั่นคือ พยาบาลวิชาชีพทุกคน จะต้องมีความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง (พาริศา อิบราฮิม, 2541) ประกอบกับความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการรักษาทางการแพทย์ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเทคนิคในการปฏิบัติการพยาบาลมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดนวัตกรรมทางการพยาบาลใหม่ และการพยาบาลเฉพาะสาขาต่าง ๆ ในวิชาชีพการพยาบาลมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ทำให้พยาบาลต้องมีความสามารถในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเวลา เนื่องจากคุณภาพของการพยาบาลนั้นขึ้นกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงถึงคุณภาพในการให้บริการพยาบาล ถ้าพยาบาลมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่ำ ผลเสียย่อมตกอยู่กับผู้รับบริการ ส่งผลให้คุณค่าของวิชาชีพการพยาบาลลดต่ำลงตามไปด้วย ก่อให้เกิดผลกระทบต่อภาพพจน์และชื่อเสียงของโรงพยาบาลและวิชาชีพเป็นอย่างมาก ดังนั้นพยาบาลวิชาชีพจึงต้องปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ให้อยู่ในระดับดีและดีขึ้นอย่างต่อเนื่องเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้การพยาบาลที่มีคุณภาพแก่ผู้รับบริการ

ความสามารถในการปฏิบัติงาน หมายถึง พฤติกรรมแสดงออกของบุคคลในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จ (สวัสดิ์ สุคนธ์รังษี, 2530) เช่นเดียวกับการ

ปฏิบัติงานของพยาบาล ที่จะต้องมีทักษะและความสามารถในการนำองค์ความรู้ทางการพยาบาล มาประยุกต์สู่การปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามความคาดหวังขององค์กร โดยทั่วไปจะแสดงออกในการปฏิบัติงานการดูแลผู้ป่วย ซึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรมของพยาบาลที่ปฏิบัติด้วยความตั้งใจ ตามขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ (Schneider, 1997 อ้างถึงใน พัชรีย์ สายสคูดี, 2544) การที่จะทราบว่าพยาบาลมีความสามารถปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับใดนั้น พยาบาลต้องได้รับการประเมินการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม เป็นองค์กรหนึ่งที่มีการพัฒนาคุณภาพการบริการอย่างต่อเนื่องเช่นกัน เพื่อเป็นการรักษาคุณภาพและมาตรฐานของโรงพยาบาล ประกอบด้วย โรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะพิเศษจากหน่วยงานอื่น ๆ กล่าวคือ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมให้บริการด้านการรักษาพยาบาลโรคทั่วไป และโรคเฉพาะทางที่เน้นให้บริการแก่ข้าราชการในสังกัด และครอบครัว ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว รวมทั้งประชาชนทั่วไป พยาบาลมีหน้าที่ให้บริการรักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสภาพแก่ครอบครัวและประชาชนเช่นเดียวกับพยาบาลพลเรือนทั่วไปในยามปกติ และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนในการช่วยรบยามสงครามเมื่อเกิดศึกสงครามได้เป็นอย่างดี โดยต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นทั้งพยาบาลวิชาชีพและต้องมีลักษณะของทหารอาชีพ กล่าวคือ มีระเบียบวินัย และปฏิบัติตามธรรมเนียมทหาร (บุญเยี่ยม สาริมาน, 2536) และลักษณะการทำงานจะมีสายการบังคับบัญชาตามชั้นยศ มีการบริหารงานเป็นลำดับขั้น มีกฎระเบียบวินัยทหารที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ผู้น้อยต้องเชื่อฟัง เกรงใจ เคารพ ยกย่องผู้ใหญ่ และจากการสัมภาษณ์พยาบาลประจำการจำนวน 5 ท่าน เมื่อเดือนมกราคม 2550 พบว่า พยาบาลประจำการนั้นสามารถปฏิบัติงานด้านการพยาบาลได้ตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล แต่สำหรับในด้านของการบริหารจัดการหรือการตัดสินใจในสถานการณ์บางสถานการณ์นั้น พยาบาลระดับประจำการยังไม่สามารถสั่งการหรือดำเนินการเองได้โดยพลการ จะต้องดำเนินการปรึกษาพยาบาลระดับอาวุโสหรือหัวหน้าหอผู้ป่วยก่อนเสมอ เช่น การสนับสนุนกำลังพลในการช่วยเหลือปฏิบัติงานนอกหน่วยหรือต่างหอผู้ป่วย การจัดสรรทรัพยากรต่างๆภายในหน่วยงาน การดำเนินการเอกสารธุรการต่าง ๆ อีกทั้งในยามภาวะสงครามหรือมีเหตุการณ์ไม่สงบ พยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมทุกคนจะต้องอยู่ประจำหน่วยและรอรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา ในการเป็นกำลังสนับสนุนให้การช่วยเหลือ หรือออกประจำตามหน่วยรบต่าง ๆ เพื่อให้การรักษาพยาบาลกับผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ ซึ่งเป็นงานที่นอกจากจะเสี่ยงต่อการติดต่อของโรคแล้วยังต้องเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิต ดังนั้นจึงต้องใช้ความระมัดระวัง และความรวดเร็วในการตัดสินใจสูง ต้องมีความแม่นยำในการวางแผนและการประเมินหรือคาดการณ์สถานการณ์ต่าง ๆ จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม น่าจะมีความแตกต่างจากพยาบาลสังกัดพลเรือน โดยทั่วไป

จากการศึกษาของ คณะอนุกรรมการศึกษาและวิจัยทางการศึกษาพยาบาลและศูนย์ประสานงานการศึกษาพยาบาล (2529) ซึ่งได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการแต่ละสังกัด พบว่า พยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม มีความสามารถแตกต่างจากพยาบาลประจำการสังกัดอื่น ๆ ดังนี้คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานโดยรวม ทุกด้านนั้น พยาบาลประจำการสังกัดกระทรวงกลาโหมและกระทรวงสาธารณสุข มีความสามารถสูงกว่าพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย (กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) และสภากาชาดไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทำการเปรียบเทียบรายด้าน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหาร ด้านบริการ ด้านวิชาการ และด้านบุคลิกภาพ พบว่า ในส่วนของด้านบริหารและบริการและวิชาการนั้น พยาบาลประจำการสังกัดกระทรวงกลาโหมและกระทรวงสาธารณสุข มีความสามารถด้านการบริหารและบริการแตกต่างจากพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสภากาชาดไทย โดยมีความสามารถด้านบริหาร บริการ และวิชาการสูงกว่าพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสภากาชาดไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน และสำหรับในด้านของบุคลิกภาพ พบว่า พยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมมีคะแนนบุคลิกภาพสูงกว่าพยาบาลสังกัดอื่น ๆ จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการสังกัดกระทรวงกลาโหมนั้น มีความแตกต่างจากพยาบาลประจำการสังกัดอื่น

นอกจากนี้ จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า มีการศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพไว้แล้วบางส่วน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลโรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร (สุณิสา วัลยะเพ็ชร, 2533) และโรงพยาบาลชุมชน (ทัศนีย์ ทองรักศรี, 2544) อยู่ในระดับสูง ส่วนความสามารถของพยาบาลโรงพยาบาลศูนย์พระปกเกล้า (สมลักษณ์ สุวรรณมาลี, 2540) และโรงพยาบาลรัฐกรุงเทพมหานคร (วนิภา ว่องวิจนะ, 2534) อยู่ในระดับปานกลาง จะเห็นได้ว่า ระดับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลนั้นมีความแตกต่างกันตั้งแต่ระดับสูงจนถึงระดับปานกลาง สำหรับการศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการสังกัดกระทรวงกลาโหมนั้น ยังไม่มีผู้ใดได้ทำการศึกษาต่อจากงานวิจัยของ คณะอนุกรรมการศึกษาและวิจัยทางการศึกษาพยาบาลและศูนย์ประสานงานการศึกษาพยาบาล (2529) จากผลการศึกษาดังกล่าว ส่งผลให้ผู้บริหารการพยาบาล ยังต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมให้พยาบาลมีความสามารถในการพยาบาลอยู่ในระดับที่สูงขึ้น

Ivancevich and Mattenson (1999) กล่าวว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัย ทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยด้านองค์การ โดยปัจจัยภายในตัวบุคคลจะเป็นองค์ประกอบภายใน เช่น ค่านิยม ความเชื่อ ความรู้สึก ภาวะอารมณ์ ความสามารถในการเรียนรู้ แรงจูงใจ ประสบการณ์ ส่วนปัจจัยด้านองค์การ เช่น นโยบายการบริหารองค์การ คุณลักษณะของงาน บรรยากาศองค์การ แต่จากการทบทวนการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาล พบว่า ปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การเรียนรู้ตลอดชีวิต และปัจจัยด้าน

องค์การ ได้แก่ การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และการได้รับการสอนแนะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาล

ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล และเป็นสาเหตุภายในที่ผลักดันให้บุคคลแต่ละคนมีพฤติกรรมการทำงานที่แตกต่างกัน เช่น ประสิทธิภาพในการทำงาน การมีประสพการณ์ในการทำงาน ใดก็ตาม ข่อมเป็นผลให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานนั้นได้ดี (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2521 อ้างถึงใน สุมิสา วัลยะเพ็ชร์, 2533) และจากการศึกษาของ Dyer (1981) พบว่า ประสพการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมลักษณ์ สุวรรณมาลี (2539) และ กนกวรรณ มาลานิตย์ (2542) ที่พบว่า ประสพการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล เป็นปัจจัยที่มีส่วนช่วยพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ให้เพิ่มขึ้น เป็นการยกระดับความรู้ความสามารถเชิงวิชาการของบุคคล อันจะช่วยสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ดังที่ชูทส์ (Schultz, 1982) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรม เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้ที่มีประสพการณ์ในการปฏิบัติน้อย เพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของตนเองเพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติงานได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการพัฒนาตนเองเพื่อเสริมสร้างความสามารถในคน ด้วยการเรียนรู้จากอ่านหนังสือ และติดตามวิทยาการใหม่ๆ ต้องกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับ Huggins (2003) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นเป็นกุญแจสำคัญในการเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาล ในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยวิกฤติได้ เช่นเดียวกับ Hojat et al. (2006) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตทำให้บุคคลในสาขาวิชาชีพแพทย์ มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ทำงานอย่างมีความสุข และนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ นอกจากนี้ Hojat et al. (2006) ยังได้พัฒนาเครื่องมือวัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของแพทย์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ความเชื่อในการเรียนรู้ในวิชาชีพและแรงจูงใจ การร่วมกิจกรรมวิชาการ การหาโอกาสเรียนรู้ และการเพิ่มทักษะเชิงวิชาชีพ

การได้รับการสอนแนะ คือ การที่พยาบาลอาวุโสหรือพยาบาลผู้ที่มีความรู้ หรือประสพการณ์มากกว่า คอยสนับสนุน ชี้แนะ ให้คำแนะนำ หรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากความรู้พื้นฐานหรือประสพการณ์เดิมของพยาบาลผู้ได้รับการชี้แนะ เพื่อการพัฒนาความรู้ ทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงาน การสอนแนะมีบทบาทสำคัญในฐานะกระบวนการฝึกวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ สำหรับพยาบาลที่มีประสพการณ์ใช้ในการสอนบุคลากร นับตั้งแต่พยาบาลใหม่ที่เริ่มเข้าสู่วิชาชีพ (อรุณี สำเภาทอง, 2538) ซึ่งส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อคุณภาพการบริการ และผลสำเร็จขององค์การ จากการศึกษาผลของการใช้วิธีการสอนงานต่อทักษะการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลพบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(อรพิน สว่างวัฒนาเศรษฐ์ และคณะ, 2545) และจากการศึกษาของ วิมล มาดิษฐ์ (2547) ที่พบว่า การสอนแนะมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การพยาบาลต่าง ๆ ล้วนมีความละเอียดอ่อนและซับซ้อน การสอนแนะจะสามารถพัฒนาทักษะให้กับผู้ถูกสอน ดังนั้น การสอนแนะจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะกระบวนการฝึกสอน ฝึกวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ

การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน เป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการสร้างเสริมให้พยาบาลประจำการมีความสามารถในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน เป็นการถ่ายโอนอำนาจจากผู้บังคับบัญชา ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกเป็นเจ้าของงาน พึงพอใจต่อการรับผิดชอบในการบรรลุความสำเร็จของงาน และเพิ่มความเชื่อมั่นจากการกระทำบางสิ่งๆ ที่ตนเองไม่สามารถทำได้ เป็นการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน (พิบูล นันทชัยพันธ์, 2540) และจากการศึกษาของ Laschinger & Shamiam (1994) พบว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานส่งผลให้พยาบาลมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหนึ่งปัจจัยใดแต่เพียงอย่างเดียว การที่จะปฏิบัติงานได้ดีนั้น ต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายประการที่เอื้อต่อการทำงาน เพื่อเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ ซึ่งจะเป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงการรักษาคุณภาพการบริการของโรงพยาบาล ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษาถึงความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมว่าอยู่ในระดับใด และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลด้านประสบการณ์การทำงาน การได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล การเรียนรู้ตลอดชีวิต การได้รับการสอนแนะ และการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน กับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติงานให้กับพยาบาลประจำการ และทำให้ผู้บริหารได้ตระหนักถึงความสำคัญของความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ เสริมสร้างให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อตอบสนองต่อนโยบายขององค์การ

ปัญหาการวิจัย

1. ความสามารถในการปฏิบัติของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงกลาโหม อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านประสบการณ์การทำงาน การได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล การเรียนรู้ตลอดชีวิต การได้รับการสอนแนะ การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน มี

ความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลในสังกัด กระทรวงกลาโหม หรือไม่ อย่างไร

3. ตัวแปรด้านปัจจัยส่วนบุคคลด้านประสบการณ์การทำงาน การได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล การเรียนรู้ตลอดชีวิต การได้รับการสอนแนะ การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน สามารถร่วมทำนายความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลในสังกัด กระทรวงกลาโหม ได้หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ . โรงพยาบาลในสังกัด กระทรวงกลาโหม

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลด้านประสบการณ์การทำงาน และการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล การเรียนรู้ตลอดชีวิต การได้รับการสอนแนะ การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน กับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงกลาโหม

3. เพื่อศึกษาตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถร่วมกันทำนายความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงกลาโหม

แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ เป็นพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จซึ่งความสามารถในการปฏิบัติงานนั้นผู้ปฏิบัติจะต้องมีความรู้ ทักษะ และลักษณะหรือพฤติกรรมส่วนบุคคลที่จำเป็นเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน หรือการปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย โดยนำความรู้ ทักษะ ทักษะ และพฤติกรรมมาใช้ในการปฏิบัติภารกิจของพยาบาล ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการปฏิบัติการพยาบาลจะเป็นไปด้วยดีมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและประชาชน รวมทั้งทันต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และตอบสนองนโยบายของประเทศได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสามารถด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมของพยาบาลวิชาชีพ การพัฒนาให้พยาบาลมีความสามารถในการปฏิบัติงาน ย่อมก่อให้เกิดคุณภาพการบริการที่มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการให้การพยาบาลผู้ป่วย เนื่องจาก คุณภาพของการพยาบาลขึ้นอยู่กับความสามารถ และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาล ถ้าพยาบาลมีความสามารถอยู่ในระดับต่ำ ย่อมเป็นผลเสียต่อคุณภาพชีวิตของ

ผู้ป่วยเพราะพยาบาลเป็นผู้ปฏิบัติการพยาบาลโดยตรงต่อผู้ป่วย จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความสามารถของพยาบาลประจำการมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ได้แก่ ประสบการณ์การทำงาน และการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล

ประสบการณ์การทำงาน บุคคลที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จะมีส่วนช่วยให้บุคคลสามารถจินตนาการ ได้อย่างกว้างไกล ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ มีทักษะ ความชำนาญ รอบคอบ มีเหตุผล ช่วยให้สามารถเลือกวิธีในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานได้ดี จากผลการศึกษาของ Dyer (1981 อ้างถึงใน ประไพ อริยประยูร, 2546) พบว่า ประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาล โดยพยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานสูง ความสามารถในการปฏิบัติงานจะสูงตามไปด้วย และผลการศึกษาของ นางพงา ปิ่นทองพันธุ์ (2542) พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของกนกวรรณ มาลานิตย์ (2542) ที่พบว่า ประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลตำรวจ

การได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล เป็นปัจจัยที่มีส่วนช่วยพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ให้เพิ่มขึ้น เป็นการยกระดับความรู้ความสามารถเชิงวิชาการของบุคคล อันจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ดังเช่น ที่อุทัย หิรัญโต (2531) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมว่าเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ทำให้บุคคลมีความเข้าใจถึงวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง ทันสมัย ซึ่งเป็นการเสริมสร้างสมรรถภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2533) ที่กล่าวว่า ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมจะทำให้เกิดการพัฒนากายในส่วนบุคคลขึ้น ซึ่งบุคคลนั้นจะมีความมั่นใจและสามารถปฏิบัติงานอย่างประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมลักษณ์ สุวรรณมาลี (2539) ที่ศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์พระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี และ กนกวรรณ มาลานิตย์ (2542) ศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลตำรวจได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ การได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงาน

การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการสุขภาพ Laurent (1999) กล่าวว่า iva การศึกษาและการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่จะรักษามาตรฐานวิธีการปฏิบัติการให้การรักษาพยาบาลที่ดีไว้ การเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น เป็นการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ อย่างมีระบบหรือไม่มีระบบ โดยตั้งใจหรือบังเอิญก็ได้ โดยมีเป้าหมายที่จะปรับปรุง

ความรู้ ความสามารถของบุคคล ทำให้บุคคลนั้นเกิดพัฒนาตนเอง มุ่งเน้นที่การสร้างสรรค์ การริเริ่ม ความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ นวัตกรรมใหม่ ๆ และเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานมากขึ้นด้วย (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD, 2004) นอกจากนี้ Flanagan, Baldwin & Clarke (2000) กล่าวว่าในวิชาชีพพยาบาล ซึ่งเป็นสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และเป็นสาขาหนึ่งที่ต้องมีการติดตามความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่อยู่ในวิชาชีพพยาบาล และจากการวิจัยของ Baldwin & Clarke (2000) พบว่า การเรียนรู้จากการทำงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของ Huggins (2003) ที่พบว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกุญแจสำคัญของความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

การได้รับการสอนแนะ เป็นการที่ผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์มากกว่าคอยสนับสนุน ชี้แนะ ให้คำแนะนำ หรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากความรู้พื้นฐาน หรือประสบการณ์เดิมของผู้ได้รับการชี้แนะ เพื่อการพัฒนาความรู้ ทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้ผู้ถูกชี้แนะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร่วมกับการให้ข้อมูลย้อนกลับในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ (Orth, Wilkinson and Benfari, 1990; Mott, 1992; Samarel and Fawcett, 1992; Kivimaki, 1995; Lewis and Zahlis, 1997 อ้างถึงใน วิมล มาดิษฐ์, 2547) การสอนแนะมีบทบาทสำคัญในฐานะกระบวนการฝึกวิชาชีพที่มี ประสิทธิภาพ สำหรับพยาบาลที่มีประสบการณ์จะนำวิธีการสอนแนะมาใช้ในการสอน บุคลากร นับตั้งแต่พยาบาลใหม่ที่เริ่มเข้าสู่วิชาชีพ และผู้ปฏิบัติงานอยู่แล้วให้สามารถนำวิธีใหม่ ๆ มาปรับปรุงงานของตน และมุ่งเน้นแก้ปัญหาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (อรุณี สำเภาทอง, 2538) ซึ่งส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อคุณภาพการบริการ และผลสำเร็จขององค์กร จากการศึกษา ผลของการใช้วิธีการสอนงานต่อทักษะการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาล พบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจ ในการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (อรพิน สว่างวัฒนะเศรษฐ์ และคณะ, 2545) และ จากการศึกษาของวิมล มาดิษฐ์ (2547) ที่พบว่า การสอนแนะมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การพยาบาลต่าง ๆ ล้วนมีความละเอียดอ่อนและซับซ้อน การสอนแนะจะสามารถพัฒนาทักษะให้กับผู้ถูกสอน ดังนั้นการสอนแนะจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะ กระบวนการฝึกสอน ฝึกวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ

การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน เป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งในการพัฒนาองค์การ พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานขององค์กร พัฒนาคุณภาพของงาน และพัฒนาคุณภาพของบุคลากรใน องค์กรทุกลักษณะ (จินตนา ยูนิพันธุ์, 2539) เป็นกระบวนการซึ่งบุคคลสามารถสร้างให้มีในตนเอง ได้โดยตัวเอง และสามารถสอนหรือฝึกให้มีในตัวบุคคลอื่น ๆ ได้โดยการเพิ่มอำนาจ (Power) เพิ่ม

อำนาจหน้าที่ (Authority) ให้เหมาะสมกับขอบเขตของงานที่รับผิดชอบ จะพัฒนาให้บุคลากรมีศักยภาพสูงสุด มีความสามารถในการปฏิบัติ รู้สึกมั่นใจในตนเอง และรู้สึกมีคุณค่าแห่งตน เพิ่มความแกร่งให้กับบุคคลเพื่อให้บุคคลมีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน มีความสามารถแห่งตน และปฏิบัติงานได้บรรลุประสิทธิผล (บุญใจ ศรีสถิตย่นรากร, 2539) สอดคล้องกับผลการศึกษาของทัศนีย์ ทองรักศรี (2544) ที่พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ การศึกษาของนางพญา ปิ่นทองพันธุ์ (2542) ที่พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจในงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ

จากแนวคิดและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม
2. การได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวก กับ ความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม
3. การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม
4. การได้รับการสอนแนะ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม
5. การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม
6. ประสิทธิภาพการทำงาน การได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล การเรียนรู้ตลอดชีวิต การได้รับการสอนแนะ และการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน สามารถร่วมกันทำนายความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนา (Descriptive research)

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พยาบาลประจำการที่กำลังปฏิบัติงานด้านการดูแลรักษาพยาบาลอยู่ในโรงพยาบาลในสังกัด
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พยาบาลประจำการ ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง จากประชากรพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงกลาโหม
3. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านประสบการณ์การทำงาน การได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล

3.1.2 การเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ความเชื่อและเหตุจูงใจในการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การร่วมกิจกรรมวิชาการ การหาโอกาสเรียนรู้ การเพิ่มทักษะทางเทคนิคในการสืบค้นข้อมูล

3.1.3 การได้รับการสอนแนะ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การได้รับการสอนแนะเทคนิค การได้รับการสอนแนะวิชาชีพ การได้รับการสอนแนะการแก้ปัญหา

3.1.4 การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือสนับสนุน ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านทรัพยากรและด้านโอกาส

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

ความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านการประเมินการวินิจฉัยทางการพยาบาล ด้านการช่วยเหลือและบำบัดทางการพยาบาล ด้านการสอนและให้คำปรึกษา ด้านการจัดการสถานการณ์ ด้านการประกันคุณภาพ และด้านการบริหาร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ความสามารถในการปฏิบัติงาน หมายถึง การที่พยาบาลประจำการประเมินการทำงานของตนในการให้การพยาบาลและช่วยเหลือผู้ป่วย การบริหารจัดการงานที่ตนรับผิดชอบขณะขึ้นปฏิบัติงาน วัดด้วยแบบสอบถามที่บูรณาการจากแนวคิดของ Meretoja, Isoaho, & Leino-Kilpi (2004) ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์พยาบาลประจำการ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม 5 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการประเมินและวินิจฉัยทางการพยาบาล (Diagnostic functions) หมายถึง การที่พยาบาลประจำการประเมินระดับความสามารถของตน มีการค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการประเมินสภาพผู้ป่วยและวางแผนการพยาบาล จัดลำดับความสำคัญของปัญหา สามารถให้การพยาบาลได้สอดคล้องกับปัญหาของผู้ป่วยและสามารถเขียนแผนการพยาบาลที่นำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริงและประเมินผลลัพธ์ทางการพยาบาลตามแผนการพยาบาล

1.2 ด้านการช่วยเหลือและการบำบัดทางการพยาบาล (Helping role) หมายถึง การที่พยาบาลประจำการ ประเมินระดับความสามารถของตนในการให้การพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างครอบคลุม ทั้ง ทางด้านร่างกาย จิตใจ จิตสังคมและจิตวิญญาณ สามารถใช้กระบวนการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้การพยาบาลด้วยความเอื้ออาทร กำเนียงถึงความแตกต่างเชิงวัฒนธรรมของผู้ป่วยแต่ละบุคคล ส่งเสริมเอกลักษณ์ของวิชาชีพ และสามารถนำผลการวิจัยและศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ในการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม

1.3 ด้านการสอน (Teaching) หมายถึง การที่พยาบาลประจำการประเมินระดับความสามารถของตนในการให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติ/ผู้ดูแล ขณะอยู่ในหอผู้ป่วยและก่อนจำหน่ายจากหอผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสม รับฟังถึงปัญหาของผู้ป่วยและนำมาวางแผนการสอน และเลือกวิธีการสอนได้เหมาะสมกับผู้ป่วย/ญาติแต่ละราย สามารถสอนการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องเหมาะสมกับภาวะของโรค การป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพ และติดตามประเมินผลการสอน

1.4 ด้านการจัดการสถานการณ์ (Managing situations) หมายถึง การที่พยาบาลประจำการประเมินระดับความสามารถของตน ในการประเมินหรือคาดการณ์ภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ป่วยได้ สามารถวินิจฉัยสั่งการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงาน มีการตัดสินใจแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้พร้อมสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินและสามารถขอความช่วยเหลือจากผู้ร่วมทีมเพื่อร่วมกันแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

1.5 ด้านการประกันคุณภาพ (Ensuring quality) หมายถึง การที่พยาบาลประจำการประเมินระดับความสามารถของตน ในการปฏิบัติงานตามคู่มือและแนวทางปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง พัฒนาปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ สามารถบริหารจัดการในการร่วมทำแผนงานพัฒนาคุณภาพหรือกิจกรรมคุณภาพต่าง ๆ และการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 ด้านการบริหาร (Management) หมายถึง การที่พยาบาลประจำการประเมินระดับความสามารถของตนในการปฏิบัติงาน โดยสามารถเป็นหัวหน้าทีมหรือสมาชิกทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถทำงานที่รับผิดชอบได้ทันตามเวลาที่กำหนดและแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงานได้ มีการตรวจสอบความเรียบร้อยของงานในเวรที่รับผิดชอบ และสามารถติดต่อประสานงานกับทีมสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นลักษณะเฉพาะของพยาบาลประจำการประกอบด้วย

2.1 ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาที่พยาบาลประจำการประกอบวิชาชีพการพยาบาล นับถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม (เกิน 6 เดือนขึ้นไปนับเป็น 1 ปี)

2.2 การได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล หมายถึง การที่พยาบาลประจำการเคยหรือไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการพยาบาลที่ตนรับผิดชอบอยู่ ได้แก่ การพยาบาลเฉพาะทาง การพยาบาลเฉพาะสาขา การฝึกอบรมฟื้นฟูวิชาการ การบริหารทางการพยาบาล เป็นต้น

3. การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้เชิงวิชาชีพของพยาบาลประจำการด้วยวิธีต่าง ๆ วัตถุประสงค์ตามแนวคิดของ Hojat et al. (2006) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

3.1 ความเชื่อและเหตุจูงใจในการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional learning belief and motivation) หมายถึง การที่พยาบาลประจำการ มีการศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ด้วยเชื่อว่า ความรู้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และความรู้ใหม่ ๆ มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับวิชาชีพ และเชื่อว่าวิชาชีพพยาบาลจะล้ำหลังถ้าขาดความสนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

3.2 การร่วมกิจกรรมวิชาการ (Scholarly activities) หมายถึง การที่พยาบาลประจำการมีการเข้าร่วมการประชุมวิชาการทางการพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ และให้ความร่วมมือในการจัดทำเอกสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ มีส่วนร่วมกับบุคลากรทีมสุขภาพในการทำงานวิจัยและนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการและตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวารสารวิชาการ รวมทั้งมีการติดตามข่าวสารความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์สุขภาพอย่างต่อเนื่อง

3.3 การหาโอกาสเรียนรู้ (Attention to learning opportunities) หมายถึง การที่พยาบาลประจำการให้เวลากับการเพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอ มีการติดตามอ่านบทความทางวิชาการอยู่เป็นประจำ และเข้าฟังการบรรยายหรือประชุมวิชาการทุกครั้งเมื่อมีโอกาส รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความรู้เชิงวิชาชีพกับผู้ร่วมงานอยู่เป็นประจำ

3.4 การเพิ่มทักษะทางเทคนิคในการสืบค้นข้อมูล (Technical skills in information seeking) หมายถึง การที่พยาบาลประจำการมีความสามารถในการสืบค้นข้อมูลวิชาการผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ มีการฝึกหัดการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ให้มีความเชี่ยวชาญเพื่อช่วยในการสืบค้นข้อมูลทางการพยาบาล และการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ค้นหาหนังสือ/ตำราวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติงาน

4. การได้รับการสอนแนะ หมายถึง การที่พยาบาลประจำการได้รับความรู้จากพยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์มากกว่า สอนเทคนิคการให้การพยาบาล แนะนำความรู้ต่าง ๆ ในการดูแลผู้ป่วย และสอนวิธีการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานให้กับพยาบาลประจำการ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามการสอนแนะ ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของ (Gamston, 1987) ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านเทคนิค หมายถึง การที่พยาบาลประจำการได้รับการสอนการปฏิบัติงาน โดยแนะนำ อธิบายหรือสาธิตวิธีการให้การพยาบาล หรือการใช้อุปกรณ์การแพทย์ที่ไม่เคยปฏิบัติมาก่อน และหรือมีประสบการณ์ในการใช้มาก่อน มีการฝึกทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน

4.2 ด้านวิชาการ หมายถึง การที่พยาบาลประจำการได้รับการกระตุ้นทางความคิดจากผู้ร่วมงานหรือพยาบาลที่อาวุโสกว่า ในการพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น การใช้ความรู้ใหม่ ๆ ขณะเข้าร่วม Pre-post conference การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับงาน รวมทั้งการสนับสนุนการเข้าร่วมประชุมวิชาการและแนะนำแหล่งความรู้ทางการพยาบาลต่าง ๆ ให้กับพยาบาลประจำการ

4.3 ด้านการแก้ปัญหา หมายถึง การที่พยาบาลประจำการได้รับโอกาสจากพยาบาลที่อาวุโสกว่าให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน รวมถึงให้คำชี้แนะ สอนแนะกระบวนการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ คอยให้กำลังใจในการแก้ปัญหาล่าง ๆ และเปิดโอกาสให้พยาบาลประจำการได้มีส่วนในการเสนอวิธีการพัฒนาหรือปรับปรุงงานให้มีคุณภาพมากขึ้น

5. การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน หมายถึง การที่พยาบาลประจำการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหัวหน้าหอผู้ป่วยให้มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง โดยส่งเสริมในด้านการช่วยเหลือสนับสนุน ด้านทรัพยากร ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้าน โอกาส เพื่อเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาล วัดด้วยแบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานตามแนวคิดของ Kanter (1997) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

5.1 ด้านการช่วยเหลือสนับสนุน (Support) หมายถึง การที่หัวหน้าหอผู้ป่วยให้การสนับสนุน พยาบาลประจำการให้ได้รับการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงาน ช่วยเหลือในการทำงานให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด สนับสนุนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ในหน่วยงาน และส่งเสริมให้แสดงความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

5.2 ด้านข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การที่หัวหน้าหอผู้ป่วยให้ข้อมูลข่าวสารแก่พยาบาลประจำการนโยบาย หรือระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และแจ้งผลการปฏิบัติงานให้กับพยาบาลทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อให้พยาบาลสามารถนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติงาน

5.3 ด้านทรัพยากร หมายถึง การที่หัวหน้าหอผู้ป่วยมีการจัดหาอุปกรณ์หรือเวชภัณฑ์ต่าง ๆ มาใช้อย่างเพียงพอในการปฏิบัติงาน การจัดอัตรากำลังที่เหมาะสมกับปริมาณงาน และจัดหางบประมาณสำหรับตอบแทนการปฏิบัติงานล่วงเวลาของพยาบาลประจำการ

5.4 ด้าน โอกาส หมายถึง การที่หัวหน้าหอผู้ป่วยมีการมอบหมายงานให้กับพยาบาลประจำการ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมและความสามารถของพยาบาล เปิดโอกาสให้พยาบาลประจำการได้ตัดสินใจในงานที่ตนได้รับผิดชอบ ให้โอกาสในการเข้าร่วมประชุม/อบรมวิชาการต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและให้โอกาสก้าวหน้าในวิชาชีพตามบันไดอาชีพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมให้ มีความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับที่สูงขึ้น
2. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถ และนำไปใช้ประกอบการวางแผน สนับสนุน และการจูงใจให้พยาบาลปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจและ เพิ่มความสามารถต่อไป
3. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับบุคลากรทางการพยาบาลในการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานของตนเองต่อไป